

**TỈNH ỦY LẠNG SƠN
BAN TUYỂN GIÁO**

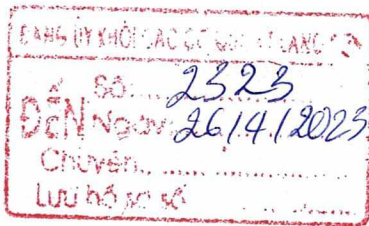
*

Số 2246 -CV/BTGTU

*Thông tin, tuyên truyền, định hướng,
nắm bắt dư luận xã hội về tình hình
xung đột Nga -Ukraine*

ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM

Lạng Sơn, ngày 24 tháng 4 năm 2023

Kính gửi: - Các huyện ủy, thành ủy, đảng ủy trực thuộc,
- Các ban, sở, ngành, Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức
chính trị xã hội tỉnh,
- Báo Lạng Sơn, Đài Phát thanh và Truyền hình tỉnh,
Tập chí Văn nghệ Xứ Lạng,
- Các đồng chí cộng tác viên dư luận xã hội cấp tỉnh.

Ngày 18/4/2023, Ban Tuyên giáo Trung ương ban hành Công văn số 5208-CV/BTGTW về việc cung cấp tài liệu thông tin nội bộ về tình hình xung đột Nga - Ukraine trong hơn một năm qua và những vấn đề cần lưu ý trong công tác tuyên truyền, thông tin đối ngoại, Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy đề nghị các cơ quan, đơn vị theo chức năng, nhiệm vụ quan tâm phối hợp đẩy mạnh công tác lãnh đạo, chỉ đạo, triển khai tổ chức thực hiện việc quán triệt, thông tin, tuyên truyền, định hướng, nắm bắt dư luận xã hội về tình hình xung đột Nga - Ukraine như sau:

1. Tích cực nghiên cứu, quán triệt, chỉ đạo định hướng thông tin tuyên truyền đối với tài liệu thông tin nội bộ về tình hình xung đột Nga - Ukraine đến các cấp ủy, tổ chức đảng, cơ quan, đơn vị trên địa bàn, không phổ biến trên các phương tiện truyền thông đại chúng. Trong quán triệt, chỉ đạo định hướng thông tin tuyên truyền cần bám sát quan điểm chính thức của Việt Nam, ủng hộ hòa bình, nhấn mạnh yếu tố nhân đạo, lợi ích của người dân trên cơ sở lợi ích quốc gia, dân tộc; tăng cường tuyên truyền quan điểm, lập trường chính thức của Việt Nam, những đóng góp tích cực để tìm kiếm giải pháp chấm dứt cuộc xung đột. Qua đó, tích cực góp phần bảo đảm an ninh tư tưởng và đồng thuận trong xã hội đối với đường lối, chủ trương đối ngoại của Đảng, Nhà nước.

2. Thường xuyên chú trọng việc nắm bắt tình hình, thông tin, định

hướng nhận thức dư luận xã hội, tạo sự đồng thuận cao trong cán bộ, đảng viên, đoàn viên, hội viên, các tầng lớp Nhân dân về tình hình xung đột Nga - Ukraine. Định hướng nhận thức đối với việc khẳng định đường lối, chủ trương đối ngoại của Đảng, Nhà nước là đúng đắn, được bạn bè quốc tế đánh giá cao, góp phần quan trọng giữ vững môi trường hòa bình, ổn định, thuận lợi cho công cuộc đổi mới, bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền, thống nhất và toàn vẹn lãnh thổ, nâng cao vị thế đất nước.

(Gửi kèm Công văn số 5208-CV/BTGTW, ngày 18/4/2023 của Ban Tuyên giáo Trung ương qua hệ thống VNPT-iOffice).

Nơi nhận:

- Như trên,
- Ban Tuyên giáo Trung ương (b/c),
- Vụ Báo chí - Xuất bản, BTGTW (b/c),
- Viện Dư luận xã hội, BTGTW (b/c),
- Thường trực Tỉnh ủy (b/c),
- Ban cán sự đảng UBND tỉnh,
- Sở Thông tin và Truyền thông, Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch, Hội Nhà báo tỉnh, Hội Văn học Nghệ thuật tỉnh,
- Ban tuyên giáo, tuyên huấn các huyện ủy, thành ủy, đảng ủy trực thuộc,
- Lãnh đạo Ban,
- Phòng Tuyên truyền,
- Lưu VT.

TRƯỞNG BAN

Phùng Quang Hội

BAN CHẤP HÀNH TRUNG ƯƠNG
BAN TUYÊN GIÁO

*

Số 5202-CV/BTGTW

V/v cung cấp Tài liệu thông tin nội bộ
về tình hình xung đột Nga-Ukraine trong hơn
một năm qua và những vấn đề cần lưu ý trong
công tác tuyên truyền, thông tin đối ngoại

ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM

Hà Nội, ngày 18 tháng 4 năm 2023

Kính gửi: - Các tỉnh ủy, thành ủy, ban đảng, ban cán sự đảng,
đảng đoàn, đảng ủy trực thuộc Trung ương,
- Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và
Trung ương các đoàn thể chính trị - xã hội,

Thực hiện ý kiến chỉ đạo của Đồng chí Thường trực Ban Bí thư giao (tại Công văn số 3107-CV/VPTW, ngày 24/02/2022 của Văn phòng Trung ương Đảng), Ban Tuyên giáo Trung ương đã xây dựng "Tài liệu thông tin nội bộ về tình hình Nga-Ukraine và chủ trương, quan điểm của Việt Nam" vào tháng 4/2022. Nhằm tiếp tục tạo sự thống nhất trong công tác lãnh đạo, chỉ đạo thông tin tuyên truyền, đảm bảo an ninh tư tưởng và đồng thuận xã hội đối với chủ trương, đường lối đối ngoại của Đảng và Nhà nước, Ban Tuyên giáo Trung ương chủ trì, phối hợp với các cơ quan liên quan xây dựng "Tài liệu thông tin nội bộ về tình hình xung đột Nga - Ukraine trong hơn một năm qua và những vấn đề cần lưu ý trong công tác tuyên truyền, thông tin đối ngoại".

Tài liệu để phục vụ công tác nghiên cứu, quán triệt, chỉ đạo và định hướng thông tin tuyên truyền đến các cấp ủy, cơ quan, đơn vị trong toàn hệ thống chính trị, không phổ biến trên các phương tiện thông tin đại chúng. Thông tin trong tài liệu được cập nhật đến ngày 10/4/2023, tùy theo tình hình thực tế, Ban Tuyên giáo Trung ương sẽ tiếp tục theo dõi, tổng hợp và bổ sung thông tin nếu cần thiết.

Ban Tuyên giáo Trung ương đề nghị Quý Cơ quan triển khai quán triệt, chỉ đạo và định hướng thông tin tuyên truyền trong cấp ủy, cơ quan, đơn vị.

Trân trọng,

Nơi nhận:

- Như trên,
- Đ/c Thường trực Ban Bí thư (để b/c),
- Đ/c Trưởng Ban (để b/c),
- Lãnh đạo Ban,
- BTG tỉnh ủy, thành ủy, đảng ủy trực thuộc TW,
- Thành viên BCD 35, BCD TTĐN,
Nhóm giúp việc BCD 35, BCD TTĐN,
- Vụ trưởng, trưởng đơn vị thuộc BTGTW,
- Các cơ quan báo chí chủ lực (theo d/s),
- Vụ TTĐN&HTQT (5b),
- Lưu HC.

K/T TRƯỞNG BAN
PHÓ TRƯỞNG BAN

Lê Hải Bình

TÀI LIỆU THÔNG TIN NỘI BỘ

TÌNH HÌNH XUNG ĐỘT NGA - UKRAINE TRONG MỘT NĂM QUA VÀ NHỮNG VẤN ĐỀ CẦN LƯU Ý TRONG CÔNG TÁC TUYÊN TRUYỀN, THÔNG TIN ĐỐI NGOẠI

(Tài liệu phục vụ công tác nghiên cứu, quán triệt, chỉ đạo, định hướng tuyên truyền và sinh hoạt cấp uỷ, không phổ biến trên các phương tiện thông tin đại chúng)

I. Khái quát tình hình cuộc xung đột Nga - Ukraine trong một năm qua

Ngày 24/02/2022, Tổng thống Nga Putin quyết định tiến hành chiến dịch quân sự đặc biệt vào Ukraine. Cho tới tháng 4/2023, bất chấp mọi nỗ lực ngoại giao của hai nước và cộng đồng quốc tế, tình hình chiến sự tiếp tục diễn biến quyết liệt, giằng co. Tuy nhiên chưa bên nào giành được ưu thế tuyệt đối. Cuộc xung đột Nga - Ukraine xuất phát từ nhiều nguyên nhân. Trong đó, nguyên nhân trực tiếp là căng thẳng leo thang trong quan hệ Nga - Ukraine và Nga - Mỹ/phương Tây trong những năm gần đây; nguyên nhân sâu xa hơn là cạnh tranh chiến lược diễn ra ngày càng gay gắt giữa Mỹ/phương Tây với Nga. Trong một năm qua, hai bên nhiều lần điều chỉnh phương thức, phạm vi tác chiến trên thực địa. Nga chuyển sang đánh chắc tiến chắc, chuyển trọng tâm tác chiến từ thủ đô Kiev ở miền Bắc sang khu vực Donbas và hành lang duyên hải Đông Nam, hiện cơ bản kiểm soát và đã sáp nhập 04 vùng lãnh thổ của Ukraine vào Nga¹. Trong khi đó, Ukraine ở vào thế cầm cự, cố gắng giữ vững vị trí sau những cuộc phản công giành thắng lợi quân sự và tái chiếm được một số khu vực lãnh thổ.

Cho đến nay, Ukraine vẫn tỏ ra kiên quyết chống trả, từng bước thể hiện khả năng chống chịu; nhận được sự ủng hộ, hỗ trợ rất lớn từ Mỹ/phương Tây. Tuy nhiên, Ukraine chịu tổn thất hết sức nặng nề² và lâu dài: (i) Tạm thời bị mất kiểm soát và khó có thể lấy lại khoảng 20% diện tích lãnh thổ sau khi Nga sáp nhập, chịu sự can thiệp, ràng buộc và chi phối sâu sắc của Mỹ/phương Tây trên cả lĩnh vực quân sự và chính trị; (ii) Nền kinh tế Ukraine bị ảnh hưởng, thiệt hại nặng nề với tổng thể nền kinh tế sụt giảm hơn 30,4% trong năm 2022 và chi phí tối thiểu để khắc phục những thiệt hại do chiến tranh gây ra khoảng 411 tỷ USD³; (iii) Nền quốc phòng Ukraine chịu nhiều tổn thất lớn, gần như phụ thuộc hoàn toàn vào viện trợ quân sự từ Mỹ/phương Tây. Trong khi đó, Nga đã thể hiện được khả năng trụ vững; nội bộ Nga cơ bản ổn định, thể hiện sự đoàn kết, thống nhất cao về các quyết sách liên quan hoặc do tác động từ vấn đề Ukraine mang lại; nền kinh tế Nga thiệt hại ít hơn nhiều so với dự báo của Mỹ/phương Tây, không bị “đổ vỡ” do bị trừng phạt, cấm vận liên tiếp. Thông qua chiến dịch, Nga khẳng định sự quyết tâm của mình liên quan đến các vấn đề đảm bảo an ninh chiến lược; tạm thời ngăn chặn, làm gián đoạn tiến trình Ukraine gia nhập Tổ chức Hiệp ước Bắc Đại Tây Dương (NATO).

Đàm phán hòa bình giữa Nga và Ukraine tiếp tục đình trệ, các nỗ lực trung gian hòa giải của quốc tế được đánh giá khó có tính khả thi trong thời điểm hiện nay

¹ Lugansk, Donetsk, Kherson và Zaporozhye.

² Văn phòng Cao uỷ Nhân quyền LHQ (OHCHR) công bố vào ngày 03/4/2023 cho thấy hơn 22.607 người thiệt mạng, 14 triệu người phải sơ tán và 18 triệu người vào cảnh cần được hỗ trợ nhân đạo.

³ Theo cập nhật dự tính của chính phủ Ukraine, Ngân hàng Thế giới, Ủy ban châu Âu và LHQ ngày 23/3/2023.

do: (i) lập trường của hai bên còn khác biệt lớn⁴; (ii) cả hai bên đều đang tính toán có thể giải quyết cuộc xung đột bằng biện pháp quân sự hoặc cố gắng giành thắng lợi quân sự để tạo lợi thế trước khi đi vào đàm phán; (iii) sự can thiệp, chi phối của Mỹ/phương Tây; và (iv) áp lực trong nội bộ của cả Nga và Ukraine. Các nỗ lực trung gian hòa giải của cộng đồng quốc tế chỉ đạt được những kết quả hạn chế trong việc thúc đẩy các thỏa thuận xuất khẩu ngũ cốc, phân bón và trao đổi tù binh. Tuy vậy, trong bối cảnh cục diện chiến trường bế tắc, trước những thiệt hại to lớn với cả hai bên và những tác động tiêu cực đến thế giới, không loại trừ khả năng trong thời gian tới các bên sẽ phải tính tới giải pháp chính trị nhằm chấm dứt xung đột.

II. Phản ứng của dư luận quốc tế và tại Việt Nam về sự kiện

1. Phản ứng của dư luận quốc tế

- *Liên hợp quốc (LHQ)*: Một năm từ khi xung đột xảy ra, Hội đồng Bảo an LHQ đã tổ chức hàng chục cuộc họp về vấn đề xung đột Nga - Ukraine để đưa ra những biện pháp để giải quyết xung đột theo cách hòa bình và đảm bảo an ninh cho khu vực này. Nhìn chung, quan điểm của LHQ là lên án việc Nga tấn công Ukraine là vi phạm chủ quyền và lãnh thổ của Ukraine; kêu gọi tất cả các bên tôn trọng pháp luật quốc tế và các quy định của LHQ. Tới nay, Đại hội đồng LHQ đã thông qua 06 Nghị quyết liên quan kêu gọi chấm dứt xung đột Nga - Ukraine⁵. Tại phiên họp đặc biệt của LHQ nhân sự kiện tròn một năm Nga mở chiến dịch quân sự đặc biệt vào Ukraine, Tổng thư ký LHQ Antonio Guterres chỉ trích chiến dịch quân sự của Nga, khẳng định Hiến chương LHQ “không mơ hồ” và đề nghị tất cả các thành viên của LHQ phải kiềm chế trong quan hệ quốc tế, không đe dọa hay sử dụng vũ lực chống lại toàn vẹn lãnh thổ hay độc lập chính trị của bất kỳ nhà nước nào⁶.

- *Mỹ và các nước Phương Tây*: Ngay từ những ngày đầu khi Nga mở chiến dịch quân sự đặc biệt vào Ukraine, Mỹ và các nước phương Tây có phản ứng nhanh chóng, toàn diện trên tất cả các lĩnh vực; quyết định gia tăng hỗ trợ vũ khí hiện đại, nguồn lực tài chính và huấn luyện quân sự ở quy mô lớn chưa từng có cho Ukraine⁷; lên án Nga xâm lược, phạm tội ác chiến tranh, đẩy mạnh việc bao vây, cô lập, trừng

⁴ Nga đòi Ukraine chấp nhận toàn bộ các yêu cầu của Nga trong đó có việc công nhận Crimea và 04 vùng lãnh thổ Nga mới sáp nhập; Ukraine tuyên bố chỉ đàm phán sau khi Nga rút quân khỏi toàn bộ lãnh thổ Ukraine mà Nga chiếm giữ kể cả Crimea, Nga phải “phi hạt nhân hóa” và phải bồi thường tổn thất chiến tranh do Nga gây ra.

⁵ Ngày 02/3/2022, Nghị quyết thứ nhất được thông qua, chỉ trích Nga xâm lược Ukraine và yêu cầu Nga rút toàn bộ lực lượng và đảo ngược quyết định công nhận Cộng hòa Nhân dân Donetsk và Luhansk tự xưng, Nghị quyết được thông qua với 141 phiếu thuận, 5 phiếu chống và 35 phiếu trắng; Ngày 24/3/2022, Nghị quyết thứ hai yêu cầu bảo đảm quyền tiếp cận viện trợ nhân đạo và bảo vệ thường dân tại Ukraine do Ukraine và các đồng minh soạn thảo và được thông qua với 140 phiếu ủng hộ, 5 phiếu chống và 38 quốc gia bỏ phiếu trắng; Ngày 07/4/2022, Nghị quyết thứ ba về đình chỉ tư cách thành viên Hội đồng Nhân quyền của Nga, Hoa Kỳ là bên kêu gọi việc bỏ phiếu với 93 phiếu thuận, 24 phiếu chống và 58 phiếu trắng; Ngày 12/10/2022, Nghị quyết thứ tư kêu gọi các quốc gia trên thế giới không công nhận việc Nga sáp nhập 4 vùng lãnh thổ của Ukraine được thông qua với 143 phiếu thuận, 5 phiếu chống và 35 phiếu trắng; Ngày 14/11/2022, Nghị quyết thứ năm không mang tính ràng buộc thực thi về việc thành lập một cơ chế quốc tế nhằm kêu gọi Nga bồi thường cho Ukraine những thiệt hại do cuộc xung đột hiện nay gây ra do Ukraine và một số nước đề xuất được thông qua với 94 phiếu thuận, 14 phiếu chống và 73 phiếu trắng. Ngày 23/02/2023, Nghị quyết thứ sáu không mang tính ràng buộc pháp lý nhằm yêu cầu Nga ngay lập tức rời khỏi Ukraine nhân sự kiện một năm chiến dịch quân sự đặc biệt được thông qua với 141 phiếu thuận; 7 phiếu chống và 32 phiếu trắng.

⁶ Trích bài phát biểu của Tổng Thư ký LHQ, ngày 22/02/2023 (<https://press.un.org/en/2023/sgsm21696.doc.htm>).

⁷ Tổng số viện trợ của Mỹ và đồng minh cho Ukraine cho đến nay đã đạt mức khoảng 150 tỷ USD; Ngày 03/3, Bộ Quốc phòng Mỹ thông báo sẽ gửi một gói viện trợ quân sự mới trị giá 400 triệu USD cho Ukraine, đây là đợt viện trợ quân sự thứ 33 dành cho Ukraine kể từ tháng 8/2021. Từ khi Nga bắt đầu hoạt động quân sự ở Ukraine vào tháng 02/2022, Mỹ đã gửi cho Ukraine số vũ khí trị giá hơn 32 tỷ USD, trong số quỹ hơn 110 tỷ USD mà chính quyền của Tổng thống Joe Biden phân bổ để viện trợ quân sự và kinh tế.

phạt Nga. Riêng trong lĩnh vực truyền thông, tận dụng các nền tảng truyền thông do phương Tây kiểm soát nhằm đẩy mạnh dẫn dắt thông tin, dư luận, tác động mạnh đến dư luận quốc tế theo hướng bất lợi cho Nga. Tuy nhiên, trong nội bộ Mỹ, một số nước phương Tây và giữa các nước này cũng xuất hiện mâu thuẫn về lợi ích, phương thức xử lý quan hệ với Nga và cuộc xung đột ở Ukraine trong thời gian tới⁸.

Trong khi các nhà lãnh đạo phương Tây can dự một cách cứng rắn vào cuộc chiến ở Ukraine, người dân các nước này phải đối mặt với nhiều vấn đề cấp bách hơn trong nước. Một năm sau khi Nga phát động chiến dịch quân sự vào Ukraine, vấn đề mà đa số người dân châu Âu quan tâm hiện nay không phải là ai sẽ giành chiến thắng mà là khi nào cuộc chiến tranh mới chấm dứt. Một số phong trào kêu gọi giải pháp hòa bình đã nổi lên ở châu Âu thời gian gần đây. Họ kêu gọi tăng cường các nỗ lực ngoại giao để tiến tới lệnh ngừng bắn và thiết lập các cuộc đàm phán cho một giải pháp hòa bình bền vững.

- Một số quốc gia giữ quan điểm trung lập⁹ kêu gọi các bên kiềm chế, giải quyết mâu thuẫn, bất đồng bằng biện pháp hoà bình trên cơ sở Hiến chương LHQ và luật pháp quốc tế; không thực hiện các biện pháp cấm vận, trừng phạt Nga; nhìn chung, có các động thái nhằm giảm thiểu tác động tiêu cực của cuộc xung đột đến hình ảnh và uy tín quốc tế của mình. Ấn Độ đến nay vẫn giữ thái độ trung lập về xung đột ở Ukraine dù chịu nhiều áp lực từ các đối tác trong Bộ Tứ QUAD, đồng thời thúc giục, tìm kiếm một giải pháp ngoại giao để giảm bớt khủng hoảng lương thực và phân bón do cuộc khủng hoảng ở Ukraine gây ra. Trung Quốc đến nay vẫn khẳng định trung lập đối với cuộc xung đột, một mặt củng cố quan hệ ngoại giao và kinh tế với Nga, một khác tránh leo thang căng thẳng với phương Tây. Trung Quốc đã có sự điều chỉnh thái độ theo hướng giảm chỉ trích công khai Mỹ về cuộc chiến tại Ukraine và đang tính toán những lợi ích tốt nhất cho mình trong khi tránh can thiệp vào cuộc xung đột. Ngoài ra, Thổ Nhĩ Kỳ, nước có quan hệ tốt với cả Nga lẫn Ukraine, cho đến nay cũng nhiều lần giữ vai trò trung gian đối thoại nhằm giúp tìm tiếng nói chung giải quyết xung đột song chưa đạt được kết quả cuối cùng¹⁰.

- Số ít nước thể hiện ủng hộ Nga, bao gồm Belarus, Iran, Triều Tiên, Nicaragua, Venezuela, Syria... đã đẩy mạnh liên kết quân sự với Nga, đồng thời bỏ phiếu chống tại các vòng tại phiên họp của Đại hội đồng LHQ để thông qua 06 Nghị quyết nêu trên.

- ASEAN: Các nước ASEAN nhìn chung tránh đưa ra lập trường cứng rắn về cuộc xung đột Nga - Ukraine, từ chối lên án và cô lập Nga về mặt ngoại giao¹¹. Cho

⁸ Gánh nặng về kinh tế, tài chính do cuộc xung đột ở Ukraine gây bất bình ngày càng tăng ở Mỹ, các nước EU; nhiều chính trị gia của Đảng Cộng hòa hiện kiểm soát Hạ viện Mỹ phản đối việc ủng hộ không giới hạn cho Ukraine; Mỹ/phương Tây gặp khó khăn trong việc vừa tăng cường hỗ trợ quân sự cho Ukraine, vừa tránh đối đầu quân sự trực tiếp với Nga; nhiều nhân vật có uy tín trong giới chính trị, quân sự của Mỹ/phương Tây cho rằng Trung Quốc là ưu tiên chính, cần tập trung đối phó; Mỹ, NATO đang rơi vào thế kẹt chiến lược là đối đầu cùng lúc với cả Nga và Trung Quốc; các nước Đông Âu thành viên NATO yêu cầu Mỹ, các nước Tây Âu có các biện pháp hỗ trợ quân sự mạnh mẽ hơn cho Ukraine; Phần Lan và Thụy Điển cùng nhau từ bỏ hàng thập kỷ chính sách không liên minh quân sự và nộp đơn xin gia nhập NATO vào tháng 5/2022; Thụy Điển chưa thành công trong việc xin gia nhập NATO vì vấp phải sự phản đối của Thổ Nhĩ Kỳ và Hungary; Phần Lan trở thành thành viên thứ 31 của NATO vào ngày 04/4/2023.

⁹ Ấn Độ, Trung Quốc, Thổ Nhĩ Kỳ, Cuba, Nam Phi, các nước Liên Xô cũ ở Trung Á...

¹⁰ Chủ yếu là trung gian đàm phán trao đổi tù binh, xuất khẩu ngũ cốc.

¹¹ Singapore là thành viên ASEAN có thái độ cứng rắn nhất. Ngay sau khi Nga khởi động cuộc chiến, Singapore là quốc gia Đông Nam Á duy nhất lên án chiến dịch tấn công của Nga. Thậm chí, lần đầu tiên trong hơn 4 thập kỷ, đảo

đến nay, các tuyên bố của ASEAN có ba đặc điểm chung: (i) Nhấn mạnh sự cần thiết của một giải pháp hòa bình và trợ giúp nhân đạo; (ii) Ủng hộ luật pháp quốc tế và các nguyên tắc như được quy định trong Hiệp ước hữu nghị và hợp tác của ASEAN ở Đông Nam Á¹²; (iii) Không có tuyên bố nào của ASEAN lên án rõ ràng Nga, cũng không xác định Ukraine là nạn nhân mà chỉ đơn thuần gọi đó là nơi diễn ra cuộc chiến. Gần nhất, trong lần bỏ phiếu cho Nghị quyết thứ sáu tại Đại hội đồng LHQ, 8 trong số 10 thành viên ASEAN đã bỏ phiếu ủng hộ nghị quyết kêu gọi Nga rút quân khỏi Ukraine¹³.

- *Một số đảng cộng sản, công nhân phản đối cuộc xung đột tại Ukraine; cho rằng diễn biến ở Ukraine có liên quan đến các kế hoạch của Mỹ/NATO/EU nhằm cạnh tranh gay gắt với nước Nga¹⁴. Các tổ chức nhân dân trên thế giới có quan điểm khác nhau, có những tổ chức cho rằng sự bành trướng của Mỹ, NATO là nguyên nhân dẫn đến xung đột, trong khi một số tổ chức lên án mạnh mẽ hành động quân sự của Nga đối với Ukraine.*

- *Các phong trào hòa bình, phong trào nhân dân trên thế giới ra nhiều tuyên bố, thư ngỏ bày tỏ tình đoàn kết với nhân dân Ukraine, sự quan ngại với xung đột, lo lắng về việc Nga đơn phương công nhận nền độc lập của các tỉnh Ukraine không chỉ làm suy yếu các nguyên tắc thành lập của Hiến chương LHQ, mà còn tạo cơ cho các cường quốc đế quốc lạm dụng phương pháp đó để chống lại các quốc gia khác trong tương lai¹⁵. Một số tổ chức cũng lên án việc Nga đe dọa sử dụng vũ khí hạt nhân¹⁶, trong khi vẫn lên án Mỹ, NATO và EU đã hậu thuẫn cho các lực lượng phản động ở Ukraine (kể từ chính biến năm 2014) và bao vây Nga; phản đối sự mở rộng về phía Đông của NATO. Một số tổ chức cũng đã đề xuất những sáng kiến mới để bảo đảm, duy trì an ninh trên thế giới¹⁷.*

2. Báo chí, truyền thông và dư luận tại Việt Nam

- *Báo chí, truyền thông trong nước đặc biệt quan tâm đến cuộc xung đột, đăng tải hàng chục nghìn tin, bài thông tin về diễn biến, tình hình xung đột với tần suất, liều lượng cao nhằm đáp ứng nhu cầu của dư luận nhân dân. Về cơ bản, báo chí trong nước tuân thủ các định hướng của Ban Chỉ đạo Công tác thông tin đối ngoại, Ban Tuyên giáo Trung ương, trong đó chú trọng thông tin, tuyên truyền về chủ trương, đường lối đối ngoại của Đảng, quan điểm, lập trường của Việt Nam liên quan đến cuộc xung đột; tình hình công dân Việt Nam tại Ukraine và công tác bảo hộ công dân của Việt Nam. Ngoài ra, các nội dung khác cũng được tập trung khai thác, phản ánh gồm: (i) cập nhật trực tiếp tình hình xung đột diễn ra tại*

quốc này đã áp đặt các biện pháp trừng phạt đơn phương đối với một quốc gia khác. Lập trường của Campuchia cũng đáng chú ý về mặt ngôn từ. Cùng với Singapore, Thủ tướng Hun Sen khẳng định Campuchia sẽ không đứng trung lập trước cuộc xung đột tại Ukraine. Các thành viên ASEAN còn lại đều tỏ ra thận trọng.

¹² Nga và mới đây là Ukraine là thành viên.

¹³ Việt Nam và Lào bỏ phiếu trắng.

¹⁴ Theo SolidNet.org có 39 đảng cộng sản và 28 tổ chức thanh niên cộng sản đã ký Tuyên bố chung nhân một năm kể từ cuộc xung đột tại Ukraine ngày 27/3/2023. (Trang điện tử SolidNet.org là sáng kiến tập thể của Hội nghị các đảng cộng sản và công nhân quốc tế được tổ chức lần đầu tại Hy Lạp vào năm 1999).

¹⁵ Hội đồng Hòa bình thế giới.

¹⁶ Một số tổ chức nhân dân Nhật Bản (Hội đồng chống bom Nguyên tử và Khí độc, Ủy ban Hòa bình Nhật Bản).

¹⁷ Tổ chức quốc tế tiến bộ ngày 13/5/2022 ra Tuyên bố kêu gọi một Phong trào Không liên kết mới; 03 tổ chức (Liên đoàn Công đoàn quốc tế - ITUC, Văn phòng Hòa bình Quốc tế - IPB và Trung tâm Quốc tế Olof Palme) phối hợp xuất bản "Báo cáo An ninh chung 2022".

Ukraine; (ii) phản ánh cuộc sống của người dân Ukraine thời điểm hiện tại; (iii) trích đăng ý kiến của các chuyên gia quốc tế phân tích và dự báo về tình hình chiến sự; (iv) trích đăng quan điểm của các nước trên thế giới về chiến dịch quân sự của Nga đối với Ukraine; (v) thông tin, phân tích về ảnh hưởng của xung đột Nga - Ukraine đối với thế giới và Việt Nam.

Tuy nhiên, vẫn còn tồn tại tình trạng một số cơ quan báo chí trong nước đưa tin, bài một chiều, chỉ trích phê phán một phía, theo quan điểm báo chí phương Tây, thông tin chưa được kiểm chứng về tình hình thực địa¹⁸; một số tin, bài thể hiện tính chất căng thẳng thái quá, mang tính suy đoán chủ quan, thiếu sự cân bằng, đi sâu bình luận về các yếu tố liên quan hoặc chỉ trích chính sách của các nước, không có lợi cho quan hệ đối ngoại của Việt Nam¹⁹.

Ban Chỉ đạo Công tác thông tin đối ngoại, Ban Tuyên giáo Trung ương đã cùng các cơ quan chức năng thực hiện theo dõi, nhắc nhở báo chí truyền thông quán triệt và chấp hành nghiêm định hướng của Đảng và Nhà nước. Khi đưa tin về các sự kiện có tính chất quốc tế đang gây tranh cãi giữa các nước, khủng hoảng quan hệ ngoại giao cần tăng cường công tác kiểm duyệt, đảm bảo tính đa chiều, cân đối liều lượng tin, bài phù hợp; không đưa tin, bình luận, suy diễn một chiều, khai thác thông tin quá mức nhằm tránh gây hiểu lầm hoặc ảnh hưởng tới quan hệ đối ngoại; Chủ động phối hợp xử lý các cơ quan báo chí đăng tin, bài có nội dung phức tạp, nhạy cảm, thông tin thiếu chính xác, suy diễn. Qua đó, cơ bản các cơ quan báo chí đã chấp hành nghiêm các định hướng tuyên truyền, thận trọng hơn trong việc biên tập, trích dẫn nguồn báo chí phương Tây và không còn tình trạng sử dụng câu từ mang tính kích động.

Về việc đưa các tin, bài xoay quanh chủ đề một năm diễn biến xung đột Nga - Ukraine, báo chí, truyền thông trong nước đã thực hiện đúng theo chỉ đạo, định hướng của Ban Chỉ đạo Công tác thông tin đối ngoại và Ban Tuyên giáo Trung ương, tập trung đưa các tin, bài, phóng sự ảnh, xã luận, bình luận đánh giá xung đột Nga - Ukraine vẫn diễn ra khốc liệt và chưa có hồi kết rõ ràng, bất chấp những tổn thất phát sinh sau thời gian một năm; nhận định cuộc xung đột này không còn giới hạn là cuộc đối đầu giữa hai quốc gia láng giềng mà đã làm gia tăng thế đối đầu trên bàn cờ địa chính trị thế giới.

- *Về dư luận trong nước*, trong giai đoạn đầu, do tác động của truyền thông phương Tây, mạng xã hội, nhìn chung có sự phân hóa nhất định trong nhận thức, tư tưởng của một bộ phận cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân, ảnh hưởng đến sự đồng thuận tư tưởng xã hội. Một luồng dư luận bày tỏ thái độ phản đối việc Nga phát động chiến dịch quân sự đặc biệt đối với Ukraine, gọi đây là cuộc “xâm lược”; một bên nhìn nhận hành động của Nga là “bắt buộc” trong bối cảnh Mỹ/phương Tây uy hiếp về an ninh quốc gia. Bên cạnh đó, luồng dư luận trung lập, phản đối chiến tranh, mong muốn hòa bình, các bên chấm dứt xung đột thông qua đàm phán, vì lợi ích của người dân. Ngoài ra, dư luận một bộ phận người dân trong nước đã có những lo lắng trước ảnh hưởng tiêu cực của cuộc xung đột đối với tình hình kinh tế - xã

¹⁸ Trong bối cảnh liên minh truyền thông Ukraine - Mỹ/phương Tây hoàn toàn ưu thế trên mặt trận truyền thông, do những khó khăn về nguồn lực trong việc cử phóng viên Việt Nam tác nghiệp tại thực địa nên nhiều thông tin trên báo chí trong nước được biên dịch và khai thác từ báo chí truyền thông Mỹ/phương Tây, mang quan điểm, góc nhìn thiên lệch, thiếu khách quan.

¹⁹ Một số bài viết bị các thế lực thù địch lợi dụng xuyên tạc, kích động chống phá Đảng, Nhà nước.

hội, mục tiêu phát triển đất nước và đời sống người dân (nhất là đối với giá cả hàng hóa, tiêu dùng).

Những thông tin xuyên tạc, kích động của các thế lực thù địch, phản động đã ít nhiều tác động đến tư tưởng, tạo ra nhận thức sai lệch của một bộ phận quần chúng nhân dân, nhất là giới trẻ, khi đánh giá việc Nga tiến hành chiến dịch quân sự đặc biệt đối với Ukraine sẽ tạo tiền lệ để Trung Quốc có thể “thôn tính” Đài Loan, tấn công Việt Nam. Bên cạnh đó, việc Đại sứ quán Ukraine có nhiều hoạt động trên mạng xã hội cũng nhận được số lượt tương tác tương đối cao²⁰. Đồng thời, bị dẫn dắt bởi quan điểm cá nhân của một số người có ảnh hưởng trên không gian mạng, đã xuất hiện một số động thái tiềm ẩn nguy cơ dẫn đến tụ tập đông người, có khả năng xảy ra mâu thuẫn đối kháng trong lòng cộng đồng người nước ngoài tại Việt Nam. Mặc dù cuộc chiến thông tin chưa ảnh hưởng trực diện Việt Nam, nhưng một số dấu hiệu²¹ cho thấy nếu không nâng cao cảnh giác, kiểm soát hiệu quả thông tin, cũng như giả định các tình huống để kịp thời đưa ra biện pháp ứng phó thì hậu quả sẽ rất khó lường.

- Dư luận báo chí nước ngoài về Việt Nam trong cuộc xung đột chủ yếu xuất hiện ở giai đoạn 6 tháng đầu xung đột²², có nhiều bài viết lợi dụng cuộc xung đột Nga - Ukraine của một số trang tin Việt ngữ của báo chí phương Tây²³ tuyên truyền chống phá, tán phát thông tin xấu, độc, sai sự thật, xuyên tạc chủ trương, đường lối đối ngoại của Đảng, quan điểm, lập trường của Việt Nam trong vấn đề Ukraine; nhận xét báo chí Việt Nam “đi chệch lối mòn ủng hộ Nga” do nhiều tư tưởng “phương Tây hóa” đã xâm nhập vào trong nước; khai thác các bài phỏng vấn về quan điểm cá nhân của một số tướng lĩnh Việt Nam phân tích lý do Nga “phải” tiến hành chiến dịch quân sự đặc biệt, cho rằng đây là những ý kiến “ủng hộ Nga xâm lược Ukraine”, “Nga là quốc gia bắt đầu cuộc xâm lược”; công kích việc “Việt Nam bỏ phiếu trắng” tại mỗi lần Đại hội đồng LHQ ban hành Nghị quyết²⁴, lồng ghép sự kiện với quan hệ Việt Nam - Trung Quốc để kích động tâm lý “bài Hoa, thoát Trung”, “bài Nga”. Những quan điểm thiếu tích cực, xuyên tạc này được một số tài khoản mạng xã hội chống đối dẫn dắt, chia sẻ, bình luận. Do đã dự báo trước tình hình, dưới sự chỉ đạo sát sao của Bộ Chính trị, Ban Bí thư, từ sự chủ động, định hướng kịp thời của Ban Chỉ đạo Công tác thông tin đối ngoại, Ban Tuyên giáo Trung ương và các cơ quan chức năng, ngay sau khi có các kết quả bỏ phiếu, các đơn vị liên quan, báo chí, truyền thông trong nước đã triển khai đăng tải thông tin theo đúng chỉ đạo, chiếm lĩnh mặt trận thông tin theo hướng có lợi cho ta, đảm bảo đúng chủ trương, quan điểm của Việt Nam trong các diễn biến sự việc. Ban Chỉ đạo 35 Trung ương thường

²⁰ Như kêu gọi ủng hộ quyền góp, tẩy chay hàng hóa Nga, bày tỏ sự “thất vọng” trước việc Việt Nam bỏ phiếu trắng với nghị quyết về Ukraine tại LHQ, tổ chức “cầu nguyện hòa bình” tại nhà thờ Cửa Bắc, chỉ đạo cộng đồng người Ukraine tại Hà Nội tự ý tổ chức các sự kiện gây quỹ bên ngoài trụ sở Đại sứ quán...

²¹ Thông tin nhiễu loạn, các nhóm hacker lợi dụng tình hình tấn công mạng vào Việt Nam...

²² Trong thời gian gần đây, số lượng bài viết giảm rõ rệt.

²³ Việt Tân, BBC Tiếng Việt, VOA Tiếng Việt, Chân trời mới Media, thoibaos.de, Đài Á Châu tự do (RFA), RFI, FB Nguyễn Hữu Vinh, Đoàn Bảo Châu, Mạc Văn Trang, Nguyễn Đình Cống và một số đối tượng phản động, bất mãn.

²⁴ Trong 06 Nghị quyết được Đại hội đồng LHQ thông qua kêu gọi chấm dứt xung đột Nga - Ukraine, Việt Nam đã bỏ 05 lần bỏ phiếu trắng và 01 lần bỏ phiếu chống. Sau khi các kết quả được công bố công khai, các trang mạng xã hội, trung tâm phá hoại tư tưởng bên ngoài đăng tải hàng loạt bài viết và cho rằng các lá phiếu của Việt Nam khiến người dân “thất vọng”, Việt Nam “ngoài lề” trong khối ASEAN, lá phiếu để lại nhiều “hệ lụy” đối với Việt Nam.

xuyên phối hợp theo dõi dư luận để kịp thời điều chỉnh, xử lý, bóc gỡ những tin bài không tuân thủ định hướng.

III. Đánh giá tác động của cuộc xung đột đối với thế giới và Việt Nam

1. Đối với thế giới

Xung đột Nga - Ukraine là sự kiện địa chính trị lớn nhất thế giới, trở thành tâm điểm của an ninh toàn cầu một năm qua; là cuộc xung đột quân sự có quy mô lớn nhất với sự can dự, hỗ trợ của nhiều nước kể từ sau Chiến tranh thế giới thứ hai. Cuộc xung đột thực chất là một “cuộc chiến tranh ủy nhiệm” mà Mỹ/phương Tây thông qua Ukraine để đối phó Nga; là cuộc chiến toàn diện, tổng lực, không chỉ là các hành động quân sự mà còn bao gồm hầu hết các lĩnh vực kinh tế, ngoại giao, năng lượng, thông tin, truyền thông với sự tham gia của nhiều nước trên thế giới dưới cả hình thức trực tiếp và gián tiếp. Cuộc xung đột Nga - Ukraine tạo ra tiền lệ xấu về việc các quốc gia lớn sử dụng vũ lực và vi phạm luật pháp quốc tế, đặt ra những thách thức lớn đối với vai trò của các tổ chức và luật pháp quốc tế, cũng như các quốc gia mong muốn xây dựng nền hòa bình và bảo vệ chủ quyền lãnh thổ trên cơ sở luật pháp quốc tế hoặc các thể chế đa phương. Cuộc xung đột này là một trong những nguyên nhân chủ yếu khiến cho GDP thế giới giảm sút, lạm phát tăng, khủng hoảng năng lượng, thực phẩm, đồng thời thúc đẩy xu hướng phân tách kinh tế giữa các quốc gia lớn. Cụ thể:

- *Về an ninh:* Cuộc xung đột Nga - Ukraine làm gia tăng sự cạnh tranh giữa các nước lớn, đẩy nhanh quá trình hình thành cục diện “đa cực, đa trung tâm”, thúc đẩy tập hợp quân sự và đua tranh vũ trang, gây ảnh hưởng tiêu cực đến môi trường an ninh toàn cầu. Cuộc xung đột Nga - Ukraine đã làm thay đổi an ninh ở hai khía cạnh: (i) Liên minh xuyên Đại Tây Dương dưới sự bảo vệ của NATO được củng cố; Đức, nước chịu tác động lớn nhất và có nhiều thay đổi nhất trong Liên minh châu Âu (EU) có biểu hiện tái vũ trang đất nước²⁵; (ii) Sự cạnh tranh và phân cực trong quan hệ quốc tế ngày càng rõ nét; quan hệ giữa Nga, Trung Quốc với Mỹ/phương Tây được dự báo sẽ tiếp tục căng thẳng, phức tạp. Nga và Mỹ sẽ tìm cách định hình lại cấu trúc an ninh châu Âu theo hướng có lợi cho mình và hạn chế không gian ảnh hưởng của bên kia. Cuộc xung đột quân sự này cũng sẽ làm phân tán nguồn lực của Mỹ trong triển khai các sáng kiến, cam kết trong Chiến lược Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương. Ngoài ra, hoạt động quân sự của các bên tại khu vực các nhà máy điện hạt nhân Ukraine đã khiến cho mối đe dọa về an ninh hạt nhân cũng trở nên ngày càng nghiêm trọng. Sự gián đoạn hoạt động nông nghiệp tại Nga và Ukraine cũng có thể khiến tình trạng mất an ninh lương thực leo thang trầm trọng trên toàn cầu.

- *Về chính trị:* Cuộc xung đột Nga - Ukraine tác động sâu sắc đến cục diện thế giới, các khu vực và quan hệ quốc tế. Việc Mỹ/phương Tây tăng cường bao vây, cấm vận Nga sẽ càng thúc đẩy Nga gia tăng liên kết với Trung Quốc. Trong bối cảnh đối đầu Mỹ - Trung gia tăng, điều này sẽ tác động trực tiếp tới tính toán điều chỉnh, triển khai chiến lược của Trung Quốc đối với những vấn đề thuộc “lợi ích cốt lõi” của nước này, tác động không nhỏ tới lợi ích của những nước và vùng lãnh thổ có liên quan, trong đó có khu vực Đông Nam Á và các quốc gia thành viên ASEAN. Quá trình tập hợp lực lượng tranh giành quyền lực giữa Mỹ, Nga, Trung Quốc làm

²⁵ Tăng chi tiêu quốc phòng năm 2022 thêm 100 tỷ euro và bắt đầu dành hơn 2% GDP cho chi tiêu quốc phòng.

gia tăng áp lực “chọn bên” đối với các quốc gia vừa và nhỏ, nảy sinh các tình huống nhạy cảm về ứng xử ngoại giao, thách thức trong việc cân bằng và xử lý hài hòa quan hệ đối ngoại.

Bên cạnh đó, cuộc xung đột tạo tiền lệ nguy hiểm trong quan hệ quốc tế thông qua việc các quốc gia lớn sử dụng vũ lực, vi phạm luật pháp quốc tế, lợi dụng vấn đề ly khai, sắc tộc để biện minh cho hành động xâm phạm chủ quyền toàn vẹn lãnh thổ, sử dụng vũ lực, can thiệp vào công việc nội bộ của các quốc gia khác, qua đó làm suy yếu vai trò trung tâm của LHQ, Hiến chương LHQ và luật pháp quốc tế.

- *Về kinh tế*: Cuộc xung đột đã làm trầm trọng thêm một loạt vấn đề của kinh tế thế giới, trong bối cảnh cả thế giới vốn chịu tác động nặng nề của đại dịch Covid-19, cụ thể: (i) *Khủng hoảng năng lượng toàn cầu*: Các biện pháp trừng phạt lẫn nhau giữa Nga và Mỹ/phương Tây liên quan đến lĩnh vực dầu mỏ đe dọa nghiêm trọng thị trường năng lượng toàn cầu. Cuộc khủng hoảng đã gây thiệt hại kinh tế lớn cho các nước châu Âu, ảnh hưởng tới người tiêu dùng và các ngành công nghiệp tiêu tốn nhiều năng lượng. Ở phạm vi rộng hơn, cuộc khủng hoảng góp phần đẩy giá năng lượng lên cao ở khắp mọi nơi, gây tổn hại cho các nền kinh tế trên thế giới do chi phí đầu vào cho nông nghiệp và công nghiệp cao hơn. Có thể thấy rõ việc định hình lại hệ thống năng lượng toàn cầu khi cuộc khủng hoảng diễn ra²⁶. (ii) *Lạm phát tăng cao tại nhiều nước*: Cuộc xung đột Nga - Ukraine đã góp phần làm tăng lạm phát ở nhiều quốc gia trên thế giới. Các biện pháp trừng phạt kinh tế và tài chính đối với Nga đã khiến giá cả hàng hóa, năng lượng tăng cao, thị trường tài chính biến động, dịch vụ cung ứng toàn cầu gián đoạn. Điều này đã dẫn đến tình trạng lạm phát tăng đột biến, đặc biệt ở các nền kinh tế lớn và các quốc gia có mối quan hệ kinh tế chặt chẽ với Nga. Nhiều quốc gia đã phải đưa ra các biện pháp nhằm kiềm chế lạm phát như tăng lãi suất, kiểm soát giá cả, và tăng cường quản lý tài chính. (iii) *Gián đoạn chuỗi cung ứng và khủng hoảng lương thực*: Nga và Ukraine có vị trí quan trọng trong chuỗi cung ứng toàn cầu. Sự gián đoạn trong quá trình sản xuất hoặc phân phối các sản phẩm do các biện pháp trừng phạt dẫn đến chuỗi cung ứng bị phá vỡ, ảnh hưởng đến giá cả và nguồn cung nhiều mặt hàng quan trọng. Giá các mặt hàng thế mạnh của Nga²⁷ đều tăng vọt. Ukraine và Nga là hai nước xuất khẩu ngũ cốc lớn của thế giới, chiếm 1/3 lượng xuất khẩu toàn cầu. Cuộc xung đột khiến xuất khẩu lương thực của hai quốc gia này giảm mạnh, đẩy giá lương thực tăng vọt ở nhiều nơi trên thế giới, gây bất lợi cho các nước dễ bị tổn thương về kinh tế, đặc biệt là các nước châu Phi. Trong đó, đối tượng người nghèo bị ảnh hưởng nhiều nhất, tiềm ẩn nguy cơ bất ổn xã hội tại các nước thu nhập thấp và trung bình.

- *Trên mặt trận truyền thông*: Cuộc xung đột Nga - Ukraine cho thấy rõ nét hình thái của “chiến tranh thông tin”²⁸ trong bối cảnh thế giới bước vào cách mạng công nghiệp 4.0. Với sự phát triển mạnh mẽ của khoa học công nghệ và trí tuệ nhân tạo, thông tin cũng được coi là một mặt trận rất quan trọng và chiến tranh thông tin đang dần trở thành “vũ khí chiến lược phi hạt nhân” hiệu quả được các nước tăng

²⁶ Sự phụ thuộc nặng nề của châu Âu vào khí đốt Nga, từng chiếm 40% nguồn cung cấp của EU, đã giảm đáng kể. Giờ đây, sự phụ thuộc này chỉ chiếm khoảng 14,4% nguồn cung cho EU. Các quốc gia EU đang đẩy nhanh sự đa dạng hóa nguồn cung, tăng cường khai thác năng lượng mặt trời và năng lượng gió, bảo tồn năng lượng và tích trữ đầy đủ cho các cơ sở lưu trữ khí đốt. Giá khí đốt ở châu Âu hiện đã giảm xuống dưới mức trước thời điểm nổ ra xung đột.

²⁷ Lúa mì, phân bón, than, thép, các kim loại, dầu mỏ...

²⁸ Chiến tranh thông tin chủ yếu bao gồm các thủ đoạn như định hướng sai dư luận về bản chất, thực trạng vấn đề; lan truyền thông tin sai lệch qua mạng xã hội và tấn công vào mạng lưới các hãng truyền thông của đối thủ.

cường sử dụng. Việc chiếm lĩnh không gian thông tin cùng với việc pha trộn các loại thông tin thật, giả, “một nửa sự thật” và cả thông điệp tuyên truyền theo hướng có lợi cho một phía đã tạo ra tình trạng nhiễu loạn, thao túng tâm lý dư luận quốc tế.

- *Về khủng hoảng nhân đạo, di cư:* Cuộc xung đột tại Ukraine gây thiệt hại đáng kể về người, khiến số lượng dân thường thương vong ngày càng tăng, làm gián đoạn sinh kế và làm hư hại cơ sở hạ tầng dân sự quan trọng. Do hậu quả của cuộc xung đột tại Ukraine, châu Âu phải đối mặt cuộc khủng hoảng tị nạn lớn nhất kể từ Chiến tranh Thế giới lần thứ hai. Theo Cao uỷ LHQ về Người tị nạn cho đến nay, sau khi bùng phát xung đột tại Ukraine, gần 8,16 triệu người tị nạn từ Ukraine đang lánh nạn ở các quốc gia trên khắp châu Âu và gần 5 triệu người tị nạn từ Ukraine đã đăng ký quy chế bảo vệ tạm thời do EU ban hành²⁹. Một số cộng đồng tại quốc gia Đông Âu đang đứng trước nguy cơ lối sống và nơi họ từng sinh sống bị phá hủy hoàn toàn. Bên cạnh đó, theo báo cáo được công bố vào đầu tháng 3/2023 của WHO, từ khi cuộc xung đột tại Ukraine xảy ra, Hệ thống giám sát các cuộc tấn công vào cơ sở chăm sóc sức khỏe (SSA) của WHO đã xác minh hơn 760 cuộc tấn công ở Ukraine, với gần 700 cuộc tấn công ảnh hưởng đến các cơ sở y tế khiến ít nhất 17,6 triệu người cần được bảo vệ và hỗ trợ nhân đạo khẩn cấp³⁰.

2. Đối với Việt Nam

Cuộc xung đột giữa Nga và Ukraine khiến cho cạnh tranh chiến lược giữa các nước lớn ngày càng quyết liệt hơn, xu hướng đối đầu gia tăng, nguy cơ xảy ra va chạm giữa các nước lớn tác động lớn đến môi trường hòa bình, ổn định của Việt Nam. Điều này đặt ra những thách thức mới đối với nhiệm vụ bảo vệ độc lập, chủ quyền, toàn vẹn lãnh thổ và giữ vững môi trường hòa bình, ổn định để phát triển đất nước. Cho đến nay, có thể nhận thấy cuộc xung đột Nga - Ukraine đã tác động nhiều chiều đến Việt Nam, cả trực tiếp và gián tiếp trên nhiều lĩnh vực, cụ thể:

- *Về an ninh:* Tạo tiền lệ xấu trong việc giải quyết các mâu thuẫn chính trị bằng các giải pháp quân sự, làm gia tăng nguy cơ nước lớn lợi dụng đẩy mạnh các hoạt động đòi hỏi chủ quyền phi pháp ở Biển Đông, đe dọa đến lợi ích, an ninh, chủ quyền toàn vẹn lãnh thổ của Việt Nam. Cạnh tranh nước lớn bị đẩy cao, các thế lực thù địch lợi dụng cuộc xung đột để: (i) Tuyên truyền chống phá, xuyên tạc, bôi nhọ lập trường quan điểm bằng thông tin xấu, độc, sai sự thật, hạ thấp uy tín quốc tế, chia rẽ nội bộ ta. (ii) Kích động quần chúng nhân dân tụ tập đông người, biểu tình dưới danh nghĩa “ủng hộ”, “phản đối chiến tranh vì hòa bình”, có thể biến tướng thành các hoạt động chống phá Đảng và Nhà nước của các thế lực thù địch, phản động. (iii) Kích động tư tưởng ly khai, đòi độc lập của các dân tộc thiểu số tại Tây Bắc (hình thành nhà nước Mông), Tây Nguyên (phong trào Degar độc lập), Tây Nam Bộ... gây mất ổn định an ninh, trật tự xã hội, dẫn đến những rủi ro về quốc phòng - an ninh, gây ra thách thức trong công tác bảo đảm an ninh tư tưởng, tăng cường đồng thuận xã hội, củng cố khối đại đoàn kết toàn dân.

- *Về chính trị - ngoại giao:* Cuộc xung đột tạo ra nhiều khó khăn cho ta trong nỗ lực triển khai đường lối đối ngoại độc lập tự chủ, đa dạng hóa, đa phương hóa quan hệ, đảm bảo nguyên tắc lập trường trong các vấn đề quốc tế cũng như

²⁹ Dữ liệu cập nhật ngày 30/3/2023 (<https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>).

³⁰ Báo cáo công bố ngày 01/3/2023 (<https://www.who.int/publications/i/item/WHO-EURO-2023-6172-45937-68525>).

cân bằng, ứng xử với Nga, Ukraine cũng như với các nước lớn. Trong bối cảnh các nước lớn đối đầu căng thẳng, gây sức ép với ta trong việc thể hiện lập trường, nhất là ở các diễn đàn đa phương quốc tế, Việt Nam phải ứng xử và thể hiện quan điểm cân bằng trong quan hệ với các bên, phần nào gặp thách thức trong việc thể hiện vị thế, vai trò tích cực đối với các vấn đề được cộng đồng quốc tế quan tâm, có liên quan trực tiếp đến lợi ích sát sườn của Việt Nam (chủ quyền, toàn vẹn lãnh thổ, luật pháp quốc tế).

- *Về kinh tế:* Việt Nam là nước có độ mở kinh tế cao và đang hội nhập sâu rộng vào nền kinh tế thế giới, phụ thuộc vào thị trường thế giới và nguồn cung nguyên nhiên liệu nhập khẩu nên khó tránh khỏi những ảnh hưởng từ cuộc xung đột Nga - Ukraine. Đặc biệt trong bối cảnh ta đang đẩy mạnh phục hồi, phát triển kinh tế - xã hội sau đại dịch Covid-19, Việt Nam chủ yếu chịu nhiều tác động gián tiếp từ suy giảm tăng trưởng kinh tế toàn cầu, áp lực lạm phát, khủng hoảng năng lượng và phản ứng chính sách của các bên liên quan. Điều này gây khó khăn cho điều hành kinh tế, tác động trực tiếp đến đời sống người dân, nhất là người có thu nhập thấp, người nghèo, bao gồm: (i) *Hoạt động thương mại và đầu tư bị ảnh hưởng.* Cả Nga và Ukraine đều là những đối tác thương mại truyền thống và quan trọng của Việt Nam tại khu vực Á - Âu. Xung đột Nga - Ukraine khiến giá nhiên liệu đầu vào, năng lượng và logistics toàn cầu vẫn ở mức cao đã tác động đến chi phí sản xuất của doanh nghiệp trong nước. Cho đến nay, hoạt động kinh tế thương mại giữa Việt Nam với hai nước vẫn gặp nhiều khó khăn³¹. Xung đột Nga - Ukraine tiếp tục khó đoán định khiến đầu tư giảm và gián đoạn, niềm tin của doanh nghiệp và nhu cầu tiêu dùng trên toàn cầu giảm, tạo thêm khó khăn cho hoạt động sản xuất và xuất nhập khẩu của Việt Nam. (ii) *Giá dầu cao khiến chi phí hậu cần và vận chuyển tăng.* Khi giá dầu tăng cao, giá trị nhập khẩu ròng cũng sẽ tăng theo khiến chi phí vận chuyển tăng, buộc các doanh nghiệp nhập khẩu đầu vào của Việt Nam phải dừng giao dịch với Nga và chuyển sang tìm các nhà cung ứng từ Australia, Nam Mỹ và châu Phi. Nhiều hãng tàu đã từ chối nhận đơn vận chuyển hàng từ Việt Nam đi Nga. Giá cước vận tải tăng cao cùng với sự chậm trễ trong vận chuyển ảnh hưởng nghiêm trọng đến thương mại hàng hóa. (iii) *Khó khăn về thanh toán quốc tế.* Do Mỹ và các nước phương Tây loại Nga khỏi hệ thống thanh toán quốc tế SWIFT nên việc thanh toán với các ngân hàng Nga gặp khó khăn, ảnh hưởng đến các dự án đầu tư của Nga tại Việt Nam, phần lớn là các dự án điện, dầu khí. Hoạt động giao dịch với các doanh nghiệp Nga bị cấm vận trực tiếp hoặc gián tiếp gặp khó khăn trong việc chi trả thanh toán sẽ trở nên phức tạp hơn nhiều, dẫn đến tình trạng thiếu hụt, chậm trễ và tăng chi phí trong dây chuyền sản xuất nhiều ngành công nghiệp. (iv) *Giá cả tăng cao gây áp lực lên lạm phát.* Lạm phát có thể làm cho tiêu dùng và tiến độ giải ngân đầu tư trong nền kinh tế, bao gồm cả đầu tư công, chậm lại do giá cả tăng cao và biến động khó lường. (v) *Ngành du lịch bị ảnh hưởng* do các lệnh cấm vận của phương Tây khiến các chuyến bay thẳng giữa Việt Nam - Nga vẫn chưa nối lại, khách du

³¹ Giá cước vận chuyển quá cao, tắc đường trên đường sắt, ùn tắc tại các trạm kiểm soát ô tô; Trong vận tải hàng hải đều siết chặt các điều khoản thanh toán, nhiều hãng chuyển sang hình thức trả trước, giá cước đang tăng lên đáng kể; Các ngân hàng chỉ cho chuyển một lượng tiền rất nhỏ ngoại tệ ra khỏi ngân hàng do luật xung đột; Khó mua bảo hiểm rủi ro xung đột cho hàng xuất khẩu...

lich Nga không thể tới các khu vực du lịch của Việt Nam vốn thu hút nhiều khách Nga như Nha Trang, Quy Nhơn, Phú Quốc.

- *Về công tác bảo hộ công dân:* Xung đột cũng ảnh hưởng trực tiếp đến cộng đồng người Việt Nam tại Ukraine, ảnh hưởng gián tiếp đến cộng đồng người Việt Nam tại Nga và Belarus. Cộng đồng người Việt tại Ukraine phải sơ tán sang các nước thứ ba³² hoặc trở về Việt Nam. Trong một năm vừa qua, kinh tế khó khăn và đồng Ruble sụt giảm do các lệnh cấm vận chưa từng thấy của phương Tây đã ảnh hưởng tiêu cực đến cộng đồng người Việt Nam tại Nga (khoảng 80.000 người) và tại Belarus (khoảng 600 người), vốn chủ yếu hoạt động trong lĩnh vực sản xuất, thương mại bán lẻ và xuất nhập khẩu.

Bên cạnh những khó khăn và thách thức như nêu trên, cuộc xung đột cũng mang lại một số cơ hội sau:

- Qua cuộc xung đột này, cộng đồng quốc tế, các nước liên quan và các đối tác của ta hiểu rõ hơn về chủ trương, đường lối, chính sách đối ngoại độc lập, tự chủ, đa phương hoá, đa dạng hoá quan hệ đối ngoại của Đảng và Nhà nước ta; chính sách quốc phòng “bốn không”, mong muốn giải quyết xung đột bằng các biện pháp hoà bình trên cơ sở Hiến chương LHQ và các nguyên tắc cơ bản của luật pháp quốc tế, nhất là các nguyên tắc về độc lập, chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ.

- Việt Nam có quan hệ tốt đẹp với cả Nga và Ukraine trên nhiều lĩnh vực. Việc Nga đưa Việt Nam vào danh sách các nước thân thiện có thể giúp ta được hưởng lợi từ những điều chỉnh thương mại và ưu đãi nhất định của Nga. Việt Nam cũng có cơ hội thúc đẩy xuất khẩu vào thị trường Nga, mở rộng thị trường, thúc đẩy xuất khẩu các mặt hàng nông sản, thực phẩm... đối với các thị trường lớn của Nga như Trung Đông - Bắc Phi, châu Âu, Trung Á... trong bối cảnh nguồn cung hàng trên thế giới về các mặt hàng này sẽ khan hiếm. Bên cạnh đó, Việt Nam có cơ hội mở rộng thị trường và các đối tác thương mại, thúc đẩy xuất khẩu trong thời gian tới do nhiều quốc gia phải thay đổi, tìm kiếm các thị trường mới vì thiếu hụt nguyên/nhiên liệu đầu vào gây đứt gãy chuỗi cung ứng.

- Giá dầu tăng cao trong ngắn và trung hạn sẽ có lợi cho Việt Nam trọng xuất khẩu dầu khí. Giá trị USD tăng cao giúp tăng giá trị các tài sản, dự trữ ngoại hối bằng đồng USD của Việt Nam, đồng thời thúc đẩy các hoạt động đầu tư trực tiếp từ Mỹ và các nước đến Việt Nam. Việt Nam cũng có cơ hội thu hút dòng vốn FDI rút khỏi Nga hoặc thực hiện đa dạng hóa, chuyển dịch chuỗi cung ứng, dòng vốn đầu tư do trong quá trình điều chỉnh chuỗi cung ứng, thương mại, đầu tư.

IV. Lập trường và ứng xử của Việt Nam

Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng chủ trương “*Thực hiện nhất quán đường lối đối ngoại độc lập, tự chủ, hoà bình, hữu nghị, hợp tác và phát triển; đa dạng hoá, đa phương hoá quan hệ đối ngoại. Bảo đảm cao nhất lợi ích quốc gia - dân tộc trên cơ sở các nguyên tắc cơ bản của Hiến chương LHQ và luật pháp quốc tế, bình đẳng, hợp tác, cùng có lợi. Kết hợp sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại,*

³² Ba Lan, Rumani, Hungary, Nga, Slovakia...

chủ động và tích cực hội nhập quốc tế toàn diện, sâu rộng; Việt Nam là bạn, là đối tác tin cậy và là thành viên tích cực, có trách nhiệm trong cộng đồng quốc tế”³³.

Thực hiện chính sách đối ngoại nhất quán từ trước tới nay, Việt Nam luôn khẳng định và coi trọng quan hệ đối tác chiến lược toàn diện Việt Nam – Nga, quan hệ đối tác và hợp tác toàn diện Việt Nam – Ukraine. Việt Nam luôn khẳng định duy trì và phát triển quan hệ đối ngoại một cách bình đẳng, trên tinh thần hợp tác, cùng phát triển, phấn đấu vì một thế giới hòa bình, ổn định; xử lý linh hoạt, không đi với nước này chống nước kia; thể hiện quan điểm khách quan, cân bằng, trách nhiệm, có tính đến lợi ích chính đáng của tất cả các bên liên quan. Việt Nam cũng luôn nhất quán và giữ vững nguyên tắc chính sách quốc phòng “bốn không”³⁴, kiên định quan điểm xây dựng nền quốc phòng Việt Nam là nền quốc phòng toàn dân, mang tính hòa bình, tự vệ; tích cực, chủ động, kiên quyết, kiên trì ngăn ngừa, đẩy lùi nguy cơ chiến tranh. Việt Nam đã nhiều lần nhấn mạnh tầm quan trọng của việc tôn trọng luật pháp quốc tế và Hiến chương LHQ³⁵, nêu rõ quan điểm lập trường của mình tại các diễn đàn hợp tác đa phương. Trong đó, tôn trọng chủ quyền, độc lập và toàn vẹn lãnh thổ của các quốc gia là nguyên tắc thiêng liêng và tối thượng nhất. Trên cơ sở đó, Lãnh đạo cấp cao Đảng và Nhà nước cũng đã thông qua lập trường cơ bản của ta về cuộc xung đột³⁶. Thủ tướng Chính phủ đã sớm quyết định thành lập Tổ công tác đặc biệt của Chính phủ để xử lý các vấn đề liên quan đến xung đột tại Ukraine, xây dựng kế hoạch ứng phó với tác động của cuộc chiến trong các lĩnh vực. Cho đến nay, các cơ quan của ta đã thực hiện nghiêm chỉ đạo của Lãnh đạo cấp cao, xử lý hài hòa các vấn đề nảy sinh, giảm thiểu đáng kể các tác động không thuận của cuộc xung đột đến Việt Nam.

Nhìn chung, lập trường và ứng xử đối ngoại của ta về xung đột tại Ukraine cơ bản là tối ưu, giữ vững được cục diện đối ngoại thuận lợi, ổn định để bảo vệ và phát triển đất nước, góp phần bảo đảm được đường lối đối ngoại độc lập, tự chủ, cân bằng được quan hệ với các đối tác lớn, thể hiện lập trường tôn trọng luật pháp quốc tế, duy trì được vị thế, uy tín quốc tế của Việt Nam. Mặc dù tiếp tục vận động ta ủng hộ về lập trường và hợp tác trong một số vấn đề, nhưng các bên xung đột đều bày tỏ ghi nhận, đánh giá cao lập trường cân bằng của ta, cảm ơn các hỗ trợ của ta. Mỹ, các nước phương Tây vận động, lôi kéo ta nhưng ở mức độ vừa phải, chưa có phản ứng mạnh do cơ bản hiểu đường lối đối ngoại và những cân nhắc của Việt Nam. Trong bối cảnh thế giới gặp khó khăn do đại dịch Covid-19 và xung đột, Việt Nam hoàn thành tốt các mục tiêu kinh tế, GDP tăng 8,02% năm 2022, cao nhất trong vòng 12 năm qua. Kinh tế ta chưa chịu các lệnh cấm vận hay hạn chế thứ cấp nào của Mỹ/phương Tây liên quan đến xung đột ở Ukraine. Ta cũng triển khai tốt công tác

³³ Phát biểu chỉ đạo của Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng tại Hội nghị Đối ngoại toàn quốc triển khai thực hiện Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng diễn ra vào sáng 14/12/2021.

³⁴ Không tham gia liên minh quân sự; không liên kết với nước này để chống nước kia; không cho nước ngoài đặt căn cứ quân sự hoặc sử dụng lãnh thổ Việt Nam để chống lại nước khác; không sử dụng vũ lực hoặc đe dọa sử dụng vũ lực trong quan hệ quốc tế.

³⁵ Bao gồm chủ quyền bình đẳng giữa các quốc gia, giải quyết hòa bình các tranh chấp, không can thiệp vào công việc nội bộ của các quốc gia, và không sử dụng hay đe dọa sử dụng vũ lực chống lại toàn vẹn lãnh thổ hoặc độc lập chính trị của bất cứ quốc gia nào.

³⁶ Với các nội dung chính là bày tỏ hết sức quan ngại trước tình hình xung đột tại Ukraine, kêu gọi các bên liên quan kiềm chế, tuân thủ Hiến chương LHQ và các nguyên tắc cơ bản của luật pháp quốc tế, không sử dụng vũ lực, bảo vệ người dân, tiếp tục đối thoại sớm tìm giải pháp hòa bình, góp phần bảo đảm hòa bình, an ninh, hợp tác ở khu vực và trên thế giới. Lãnh đạo cấp cao cũng đã chỉ đạo về hướng xử lý các vấn đề có tính đặc thù đối với các kênh quan hệ Đảng và các tổ chức nhân dân.

bảo hộ công dân, đảm bảo tính mạng và tài sản của cộng đồng người Việt tại Ukraine sau khi xung đột nổ ra.

Công tác chỉ đạo, định hướng tuyên truyền trong nước và thông tin đối ngoại đã được các cơ quan liên quan của ta triển khai đồng bộ, trong đó có vai trò chủ lực của Ban Chỉ đạo Công tác thông tin đối ngoại, Ban Chỉ đạo 35 Trung ương, Ban Tuyên giáo Trung ương, Ban Đối ngoại Trung ương, Bộ Ngoại giao, Bộ Thông tin và Truyền thông... Các cơ quan liên quan đã phối hợp chặt chẽ, kịp thời, chủ động và triển khai nhiệm vụ tích cực, góp phần ngăn chặn và phản bác các luận điệu xuyên tạc, chống phá của các thế lực thù địch, cơ bản hạn chế được các tác động tiêu cực đến tư tưởng nội bộ, dư luận xã hội, giữ vững uy tín và hình ảnh của Việt Nam, nêu bật được nỗ lực của Đảng, Nhà nước trong công tác bảo hộ công dân ta tại Ukraine.

Có thể khẳng định rằng quan điểm, lập trường và cách thức ứng xử của Việt Nam đối với cuộc xung đột Nga - Ukraine trong thời gian qua đã khẳng định *sự đúng đắn trong đường lối đối ngoại của Đảng, Nhà nước ta*. Việt Nam tiếp tục duy trì được mối quan hệ tốt đẹp với cả Nga và Ukraine cũng như các nước liên quan, không rơi vào vòng xoáy cạnh tranh quyền lực giữa các nước lớn, giữ vững được độc lập, tự chủ, duy trì được môi trường hòa bình, ổn định và thuận lợi để phát triển. Bên cạnh đó, Việt Nam cũng tích cực kêu gọi và đề nghị cộng đồng quốc tế thúc đẩy viện trợ nhân đạo cho dân thường, đảm bảo an ninh, an toàn của người dân cũng như các cơ sở hạ tầng thiết yếu theo Luật pháp quốc tế³⁷. Lập trường và hành động của Việt Nam đã được cộng đồng quốc tế chia sẻ, đánh giá cao.

V. Bài học kinh nghiệm và một số vấn đề cần lưu ý trong công tác chỉ đạo, định hướng tuyên truyền, thông tin đối ngoại thời gian tới

1. Bài học kinh nghiệm

Sau một năm diễn ra cuộc xung đột Nga - Ukraine, từ chủ trương, lập trường, quan điểm và cách thức giải quyết, ứng xử của Việt Nam, có thể rút ra một số bài học kinh nghiệm:

Một là, nhất quán đường lối đối ngoại độc lập, tự chủ, đa phương hóa, đa dạng hóa; bảo đảm cao nhất lợi ích quốc gia - dân tộc trên cơ sở Hiến chương LHQ và luật pháp quốc tế; duy trì quan hệ cân bằng với các nước lớn nhằm tối đa hoá lợi ích đan xen, tuyệt đối không chọn bên; kiên định nguyên tắc “bốn không”.

Hai là, xác định rõ lợi ích quốc gia - dân tộc là tối thượng. Mỗi quốc gia phải tự quyết định vận mệnh dân tộc mình và không thể trông chờ vào sự bảo vệ, giúp đỡ của quốc gia nào khác.

Ba là, luôn coi trọng xây dựng quan hệ hữu nghị, hợp tác với các nước láng giềng, bảo đảm vành đai an ninh trực tiếp với quốc gia, không để xảy ra căng thẳng với các nước láng giềng. Nhạy bén, ứng xử, nắm bắt vấn đề nhanh, kịp thời giải quyết, chính xác, không để xảy ra hiểu lầm chiến lược, tôn trọng thể diện và lợi ích chính đáng của các nước lớn.

Bốn là, toàn hệ thống chính trị “trên dưới đồng lòng” và “đọc ngang thông suốt”. Tăng cường đoàn kết, thống nhất và giữ vững khối đại đoàn kết dân tộc; không

³⁷ Việt Nam đã thông qua Quỹ ứng phó trường hợp khẩn cấp (CERF), Quỹ Nhi đồng LHQ (UNICEF) và Hội Chữ thập Đỏ Việt Nam để hỗ trợ nhân đạo 500.000 USD cho người dân Ukraine.

để các thế lực thù địch lợi dụng chia rẽ nhằm can thiệp nội bộ ta. Thường xuyên củng cố, tăng cường sức mạnh an ninh, quốc phòng, xây dựng lực lượng vũ trang nhân dân chính quy, tinh nhuệ, hiện đại, gắn kết với phát triển kinh tế - xã hội để có thể chủ động đối phó với mọi tình huống có thể xảy ra.

Năm là, công tác chỉ đạo, định hướng tuyên truyền, thông tin đối ngoại phải được triển khai một cách chủ động, bài bản, đồng bộ trong toàn lực lượng và toàn hệ thống chính trị. Các cơ quan liên quan cần phối hợp chặt chẽ, kịp thời, góp phần ngăn chặn và phản bác các luận điệu xuyên tạc, chống phá của các thế lực thù địch, hạn chế được các tác động tiêu cực đến tư tưởng nội bộ, dư luận xã hội, giữ vững được uy tín và hình ảnh của Việt Nam. Phát huy vai trò trung tâm điều phối mặt trận thông tin tuyên truyền của Ban Chỉ đạo Công tác thông tin đối ngoại, Ban Chỉ đạo 35 Trung ương, Ban Tuyên giáo Trung ương và sự phối hợp của Ban Đối ngoại Trung ương, Bộ Quốc phòng, Bộ Công an, Bộ Ngoại giao, Bộ Thông tin và Truyền thông...

Sáu là, chú trọng công tác nghiên cứu, dự báo chiến lược; đào tạo chuyên sâu về các địa bàn đối tác trọng điểm chiến lược; chủ động nắm tình hình, sẵn sàng các phương án ứng phó, không loại trừ bất kỳ khả năng nào, tránh bị động, bất ngờ trước những diễn biến mau lẹ, khó lường của cuộc xung đột.

2. Một số vấn đề cần lưu ý trong công tác tuyên truyền, thông tin đối ngoại

Trong thời gian tới, cuộc xung đột giữa Nga và Ukraine sẽ tiếp tục diễn biến phức tạp; đối đầu giữa Nga với Mỹ/phương Tây được dự báo tiếp tục gia tăng căng thẳng. Các bên liên quan có xu hướng đẩy mạnh vận động, lôi kéo, gây sức ép đối với ta trong thể hiện lập trường đối với cuộc xung đột. Các thế lực thù địch, phản động tiếp tục tăng cường chống phá Đảng, Nhà nước trên tất cả các lĩnh vực của đời sống xã hội. Trong bối cảnh đó, các cơ quan của ta cần tiếp tục thực hiện nghiêm túc đường lối đối ngoại của Đảng, Nhà nước và các chỉ đạo của Lãnh đạo cấp cao về nguyên tắc, quan điểm, lập trường và ứng xử của ta đối với cuộc xung đột Nga - Ukraine, tập trung vào một số điểm sau:

Một là, tăng cường thông tin phân tích, nhận định, dự báo tình hình cuộc xung đột Nga - Ukraine phục vụ công tác lãnh đạo, chỉ đạo của Lãnh đạo Đảng, Nhà nước. Tiếp tục quán triệt sâu rộng và thực hiện nghiêm túc chủ trương, đường lối đối ngoại Đại hội XIII của Đảng đến cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân³⁸. Trong đó, nhấn mạnh “*Bảo đảm cao nhất lợi ích quốc gia - dân tộc trên cơ sở các nguyên tắc cơ bản của Hiến chương LHQ và luật pháp quốc tế, bình đẳng, hợp tác, cùng có lợi*”; “*Tiếp tục đưa các mối quan hệ với các đối tác mà ta đã có khuôn khổ quan hệ, trước hết là các nước láng giềng và các nước lớn, đi vào chiều sâu, ổn định, hiệu quả*”; phát biểu chỉ đạo của Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng tại Hội nghị Đối ngoại toàn quốc triển khai thực hiện Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng: “*Ưu tiên duy trì ổn định và giữ đà quan hệ, tăng cường tin cậy chính trị, thúc đẩy hợp tác trên các lĩnh vực, đồng thời xử lý các khác biệt và vấn đề nảy sinh*

³⁸ “Thực hiện nhất quán đường lối đối ngoại độc lập, tự chủ, hòa bình, hữu nghị, hợp tác và phát triển, đa dạng hóa, đa phương hóa quan hệ đối ngoại. Bảo đảm cao nhất lợi ích quốc gia - dân tộc trên cơ sở các nguyên tắc cơ bản của Hiến chương LHQ và luật pháp quốc tế, bình đẳng, hợp tác, cùng có lợi. Kết hợp sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại, chủ động và tích cực hội nhập quốc tế toàn diện, sâu rộng; Việt Nam là bạn, là đối tác tin cậy và là thành viên tích cực, có trách nhiệm trong cộng đồng quốc tế” - trích Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, t.I, tr. 25-26.

trên tinh thần hợp tác, hữu nghị, kiểm soát bất đồng, dựa trên luật pháp quốc tế và thông lệ khu vực”.

Hai là, tiếp tục coi nhiệm vụ chỉ đạo, định hướng tuyên truyền, thông tin đối ngoại về xung đột Nga - Ukraine là một nhiệm vụ quan trọng trong công tác bảo vệ nền tảng tư tưởng, chính trị của Đảng và sự đoàn kết, thống nhất trong nội bộ. Các cơ quan chức năng cần tiếp tục quản lý, chỉ đạo, định hướng báo chí ta đưa tin khách quan, theo hướng cân bằng tránh để các thế lực thù địch lợi dụng, xuyên tạc, chia rẽ nội bộ, tránh ảnh hưởng đến quan hệ của ta với các bên liên quan và các đối tác quan trọng khác. Cần thận trọng, bám sát các chỉ đạo của Lãnh đạo cấp cao về lập trường và ứng xử của ta đối với cuộc xung đột.

Nội dung tuyên truyền tiếp tục tập trung vào: (i) Khẳng định Việt Nam đề cao Hiến chương LHQ và các nguyên tắc cơ bản của luật pháp quốc tế, nhất là tôn trọng độc lập, chủ quyền, toàn vẹn lãnh thổ của các quốc gia; sự cần thiết của đối thoại, tính nhân văn, trách nhiệm trong việc tôn trọng, tuân thủ luật nhân đạo và nhân quyền quốc tế, thúc đẩy viện trợ, cứu trợ nhân đạo cho người dân, trong đó có việc bảo đảm an ninh, an toàn, tạo điều kiện sơ tán khi cần thiết cho cộng đồng người nước ngoài đang sinh sống tại Ukraine, bao gồm cộng đồng kiều bào Việt Nam; nhấn mạnh vai trò của LHQ trong giữ gìn hòa bình khu vực, thế giới. (ii) Chú trọng phân tích, làm rõ mối quan hệ hợp tác giữa Việt Nam với Nga, Ukraine và các nước liên quan; tác động của cuộc xung đột, trong đó có cuộc chiến tranh thông tin giữa các bên đối với Việt Nam. (iii) Khẳng định đường lối, chủ trương đối ngoại của Đảng ta là đúng đắn; những đóng góp tích cực của Việt Nam nhằm tìm kiếm giải pháp chấm dứt xung đột được bạn bè quốc tế đánh giá cao, góp phần quan trọng vào việc gìn giữ vững môi trường hòa bình, ổn định, thuận lợi cho công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, nâng cao vị thế đất nước. (iv) Sự quan tâm, chỉ đạo sát sao của Lãnh đạo Đảng, Nhà nước, sự nỗ lực, quyết tâm của các ngành, các cấp, cơ quan, đơn vị trong và ngoài nước trong công tác bảo hộ công dân Việt Nam tại Ukraine, tôn vinh tinh thần đoàn kết, tương thân, tương ái của dân tộc Việt Nam. Đồng thời, nâng cao cảnh giác trước những thông tin trên báo chí nước ngoài hoặc khai thác từ báo chí nước ngoài, mạng xã hội; không tham gia các hoạt động xuyên tạc, gây quỹ, ủng hộ Ukraine do các cá nhân, tổ chức không có chức năng, nhiệm vụ theo quy định của pháp luật Việt Nam. (v) Tiếp tục cung cấp thông tin một cách đầy đủ, chính thống tới các đoàn thể, tổ chức nhân dân, các tầng lớp nhân dân; khẳng định rõ lập trường của ta liên quan đến cuộc xung đột tại Ukraine, kể cả việc bỏ phiếu của Việt Nam tại LHQ nhằm tạo sự nhất quán, đồng thuận trong các tầng lớp nhân dân, tránh tình trạng phản ứng tiêu cực từ dư luận do thiếu thông tin.

Ba là, các cơ quan quản lý báo chí tăng cường công tác lãnh đạo, chỉ đạo và vai trò, trách nhiệm của cơ quan chủ quản. Triển khai hiệu quả, nghiêm túc các chỉ đạo, định hướng tuyên truyền, thông tin đối ngoại của Ban Chỉ đạo Công tác thông tin đối ngoại, Ban Tuyên giáo Trung ương. Kịp thời phát hiện và xử lý nghiêm những trường hợp vi phạm kỷ luật báo chí, đặc biệt là các hành vi vi phạm chỉ đạo về thông tin³⁹. Đồng thời quán triệt, phổ biến chủ trương, lập trường của Việt Nam về tình hình Nga - Ukraine đến từng phóng viên, nhà báo, nâng cao ý thức chính trị, tinh

³⁹ Quy định số 101-QĐ/TW, ngày 28/02/2023 của Ban Bí thư về trách nhiệm, quyền hạn và việc bổ nhiệm, miễn nhiệm, khen thưởng, kỷ luật lãnh đạo cơ quan báo chí.

thần cảnh giác. Theo dõi, nắm bắt mọi quan tâm của dư luận xã hội được phản ánh trên báo chí về những vấn đề liên quan đến cuộc xung đột, nhất là tác động của cuộc xung đột đến giá cả hàng hóa, hoạt động sản xuất kinh doanh, đầu tư, thương mại, du lịch... tại Việt Nam để kịp thời tham mưu biện pháp ứng phó phù hợp.

Bốn là, chủ động theo dõi, nắm bắt diễn biến tình hình, dư luận quốc tế, dư luận trong nước, dư luận trong cộng đồng người Việt Nam ở nước ngoài, kiều bào ta ở Ukraine, Nga và người nước ngoài tại Việt Nam để triển khai các công tác tuyên truyền, an ninh tư tưởng phù hợp, tạo đồng thuận trong xã hội và tranh thủ sự đồng tình, ủng hộ của cộng đồng quốc tế. Các cơ quan thông tấn báo chí, nhất là các cơ quan báo chí đối ngoại chủ lực chỉ đạo, quán triệt cơ quan thường trú báo chí tại nước ngoài phối hợp chặt chẽ với các cơ quan đại diện Việt Nam ở địa bàn nắm sát tình hình thực tế, phản ánh khách quan, cung cấp thông tin chính thống diễn biến tình hình Nga – Ukraine về trong nước, đảm bảo chính xác, nhanh chóng, không để rơi vào thế bị động.

Năm là, kiên quyết, kiên trì đấu tranh có hiệu quả với những phần tử cơ hội chính trị, thù địch lợi dụng sự việc để tuyên truyền xuyên tạc chính sách đối ngoại của Việt Nam; kích động chống phá Đảng, Nhà nước và các lợi ích quốc gia - dân tộc của Việt Nam; kích động tư tưởng dân tộc hẹp hòi, gây phương hại tới hình ảnh, uy tín quốc tế của Việt Nam. Ngăn chặn kịp thời các hoạt động kêu gọi biểu tình, tụ tập đông người biến tướng thành các hoạt động gây rối, gây mất an ninh trật tự, chống phá. Ban Chỉ đạo Công tác thông tin đối ngoại, Ban Tuyên giáo Trung ương tăng cường phối hợp với các lực lượng chức năng, nhất là với Ban Chỉ đạo 35 Trung ương nhằm duy trì trạng thái sẵn sàng xử lý tình huống; tích cực rà soát, phát hiện và ngăn chặn kịp thời các luồng thông tin tiêu cực, đấu tranh phản bác tin xấu, độc, xuyên tạc, đặc biệt trên không gian mạng. Phối hợp với các cơ quan liên quan bám sát mọi động thái của các nhóm đối tượng phản động, chống đối; triển khai các biện pháp kỹ thuật can thiệp, hạn chế truy cập vào các trang đài, báo phản động bên ngoài từ trong nước. Thường xuyên theo dõi các hoạt động tác chiến trên không gian mạng giữa hai lực lượng Nga và Ukraine, có phương án xử lý trong trường hợp tác động tiêu cực đến Việt Nam.

Tài liệu do Ban Chỉ đạo Công tác thông tin đối ngoại, Ban Tuyên giáo Trung ương chủ trì, phối hợp với Ban Đối ngoại Trung ương, Bộ Ngoại giao, Bộ Công an, Bộ Quốc phòng, Bộ Thông tin và Truyền thông, Ủy ban Đối ngoại của Quốc hội, Liên hiệp các tổ chức hữu nghị Việt Nam, Thông tấn xã Việt Nam thực hiện, phát hành tháng 4/2023.

Thông tin liên hệ: Vụ Thông tin đối ngoại và hợp tác quốc tế, Ban Tuyên giáo Trung ương, số điện thoại: 080 45321 - Email: ttdn@btgtw.vn.

